

PAPUA NOVÁ GUINEA

- INFORMACE O ZEMI - VYKLADAČSKÉ POZNÁMKY

ZÁKLADNÍ INFORMACE

- ostrov Papua a přilehlé souostroví v jižním Pacifiku severně od Austrálie
- rozloha 462 tisíc km²
- 6 milionů obyvatel
- 20 provincií
- vlajka: šikmo rozdělená na vrchní červenou se zlatou rajkou – národním ptákem a spodní černou se souhvězdím Jižního kříže
- státní svátek 16. 9. - den nezávislosti
- kmenový systém, přes 800 jazyků
- samostatnost od roku 1975
- členství v Commonwealthu
- hlavní město Port Moresby, 350 tisíc obyvatel
- měna: kina („mušle“) – cca 6,-Kč, drobné mince se jmenují toya
- úřední jazyky: angličtina, pidžin, motu
- 90 % obyvatel jsou křesťané
- školní docházka je 8letá, školné již od 3. třídy
- nejúrodnější půda je v hornatých oblastech
- klima: tropické
- je zemí velkých protikladů: žijí zde i domorodé kmeny v primitivních podmínkách
- hluboké rokle a protáhlá údolí sousedí s čtyřtisícovými horami (Mt Wilhelm 4509m), řeky Sepik a Fly

HISTORIE

- v roce 1512 první objevitelé – Evropané, španělští a portugalské mořeplavci
- v roce 1884 si východní část ostrova rozdělila Velká Británie a Německo
- britská část, zvaná Papua, se roku 1901 stala součástí Australského svazu
- v roce 1949 spojila Austrálie Papuu s bývalou německou kolonií v jeden celek, zvaný Papua Nová Guinea
- 1942 japonská krutá okupace
- v roce 1972 první všeobecné volby
- v roce 1973 poskytla Austrálie zemi vnitřní samosprávu
- 16. 9. 1975 vyhlášena nezávislost
- v letech 1985-1995 boj mezi vládou a se sionistickým hnutím na ostrově Bougainville. Těmito boji bylo postiženo i civilní obyvatelstvo, materiální ztráty jsou patrné dodnes
- počátky křesťanství před 125 lety, kdy do země přišli první misionáři

OBYVATELSTVO

- původní obyvatelstvo typově stejné jako australští aboridžinci
- postupem staletí vliv okolních národů: Číňanů, Indonézanů, Mikronézanů, Polynésanů, Filipínců, Malajců
- většina obyvatel žije na pobřeží, jsou to míšenci
- vzhledově jsou lidé malé postavy, štíhlí, snědé pleti, s velmi kudrnatými vlasy
- řídké osídlení, nejvíc lidí v centrálních horách (Highlands)

KULTURA A VZDĚLÁNÍ

- velká kulturní rozmanitost
- v odlehlých končinách se udržuje tradiční životní styl se starými zvyky
- na zakládání škol se podíleli misionáři
- důraz na odbourávání vysoké negramotnosti (57,3 % z celé populace – u žen 51 %)

POSTAVENÍ ŽEN A DÍVEK

- první školy, zřizované na misionářských stanicích, byly pouze pro chlapce
- posláním dívek byla práce v domácnosti
- manželky misionářů přijímaly dívky jako pomocnice v domácnosti a přitom je učily číst a psát
- později byly zřizovány koedukované (smíšené) školy
- tradiční úlohou žen byla těžká práce v domácnosti a na zahradě, podřízenost mužů (někde dosud existuje mnohoženství), mění se pomalu

PROBLÉMY V ZEMI

- časté přírodní katastrofy (zemětřesení, povodně, tsunami, sopečná činnost, hurikány)
- časté střety mezi kmeny
- země je nestabilní (i měna)
- vysoká nezaměstnanost, kriminalita, domácí násilí, alkoholismus
- kácení deštných pralesů, které tvoří 3/4 země
- drancování země pro nerostné bohatství (zlato, měď a jiné rudy, ropa, dřevo)
- negramotnost
- vysoká úmrtnost dětí, nedostatek kvalitní lékařské péče a lékařů
- nedostatečná infrastruktura

BILUM – symbol houževnatosti a síly žen

- překrásné barevné pestré umělecky vytvářené velké tašky (síťovky). Jsou pevné, unesou i přes 20 kg.

- vyrábějí je především ženy z místních rostlin
- přenášejí v nich potraviny, nástroje, dřevo i osobní věci
- slouží také k nošení malých dětí nebo dokonce selat
- ženy jsou silné a velmi schopné, což se projevuje v narůstajícím vlivu v rodině, ve společnosti a státě.

JÍDLO

- základní složkou je rýže
- maso: ryby, vepřové maso a drůbež
- brambory, sladké brambory, hlízy a kořenová zelenina
- koření, zázvor, pálivé papriky
- pijí vodu nebo sladký černý čaj
- jídlo převážně smaží
- jí se na zemi, rukama nebo vidličkou

NÁBOŽENSTVÍ

- 90 % křesťanů
- 27 % římských katolíků
- 19 % luteránů
- 11 % metodistů
- 10 % adventistů 7. dne
- 10 % letničních (ve skutečnosti je vliv letničních mnohem větší)
- stále přetrvává animismus nebo se jeho prvky promítají do křesťanství
- 1995 za účasti papeže Jana Pavla II. blahorečen domorodý kněz Peter To Rot (33letý odpůrce japonské okupace, zavražděný v roce 1945)

MISIJNÍ ČINNOST

- začala ve 2. polovině 19. století (reformování, metodisté, anglikáni)
- později římská katolická, domorodí misionáři (vychovaní anglikány)
- presbyteriáni, adventisté sedmého dne
- po 2. světové válce i evangelikální církve a od 80. let letniční hnutí
- vztahy a napětí mezi církvemi způsobovaly napětí mezi získanými křesťany

SVĚTOVÝ DEN MODLITEB

- výbor SDM: zástupkyně všech 7 církví zastoupených v Ekumenické radě církví PNG (římskokatolická, luterská, gutnius luterská z USA, sjednocená, anglikánská, baptistická, Armáda spásy)
- přípravy se účastní i další církve, např. adventisté sedmého dne, evangelikální a letniční církve

VYKLADAČSKÉ POZNÁMKY

I. Exodus 2,1 – 10

Dobové pozadí

Vypravěč nejprve uvádí čtenářstvo do svízelné situace, která pro Izraelce nastala s nástupem nového faraóna (snad Ramsesa II. na začátku 13. století př.K.). Nic nevěděl o významu a zásluhách Josefových o celou egyptskou zemi (Gen 41.kap). Obával se vzrůstu vlivu a počtu Izraelců, a proto na ně uvalil mimořádně tvrdé otrocké práce, provázané násilím. Když se tím jejich růst nezastavil, rozkázal porodním asistentkám Šiffe a Púe, aby při porodech nechávaly naživu jen dívky a chlapce ihned zabýjely. Tyto ženy však prokázaly velkou odvahu a krále přelstily. Královské zvěři se nepodrobily, protože se „bály Boha“ (Ex 1,17). I když teror ještě zesílil – vraždění novorozenců izraelských chlapců bylo nařízeno všem Egyptánům (1,22) – přece nemohl zabránit šťastnému porodu a růstu synka Mojžíše, budoucího vysvoboditele. Jeho rodiči byli Amrák a Jókebed z rodu Lévi; sourozenci Áron a Mirjam se stali také důležitými osobnostmi na cestě vysvobození z Egypta (Nu 26,58 – 59 ; Mi 6,4). Matka a sestra za daných okolností prokázaly odvahu a moudrou představitost. Proto dokázaly novorozence Mojžíše zachránit. Účastníci tohoto spiknutí dobré vůle a dalším článkem záchranného řetězu se stala i faraónova dcera. Dítěte se ujala. Vyrůstal na egyptském dvoře a dostalo se mu vzdělání v egyptské moudrosti (Sk 7,22).

Shrnutí zvěsti sestrami z Papui Nové Guineje

Izraelky a Egyptanky, velmi rozdílné ženy, z nejnižší a nejvyšší vrstvy, podstoupily značné riziko. Odvážně, v činné lásce projeví svůj respekt, bázeň před Bohem. Zachránily Mojžíše, Boží nástroj osvobození z otroctví. V násilných poměrech jednaly nenásilně. Spolupracovaly. Jimi podstoupené riziko vedlo k transformaci.

Aplikace

Všichni křesťané, ženy a muži, jsou údy jednoho těla, jehož hlavou je Kristus. Všichni máme různé dary, talenty a odpovědnosti. Všichni jsme schopní společně naplňovat své poslání bez ohledu na naše rozmanitá pozadí nebo výzvy životních situací. Tváří v tvář projevům zla v osobním a rodinném životě, v životě našeho společenství nebo národa důvěřujeme Bohu, že nás chce použít pro svoje dílo.

Otázky pro rozhovor

1. Bůh se v tomto příběhu přímo nezmiňuje. Co však můžeme poznat, že Bůh dělá?
2. Cítíte se někdy zlem obklopeni a frustrovaní, jak málo můžete udělat?
3. Čemu se můžeme z příběhu Mojžíšova narození naučit?
Co nám může pomoci v zápase se zlými a zkorumpovanými rozhodnutími, které mají dopad na nevinné lidi, zvláště na ženy a děti?

II. Skutky apoštolské 4,32 – 37 (srovnej také 2,41 – 47)

Úvodem

S jistotou nelze říci, kdo byl autorem této knihy, vzniklé koncem 1. století. Je pravděpodobné, že materiál k ní shromáždil a připravoval celý tým. Cílem bylo informovat o začátcích křesťanství, o misijní práci a životě malých roztroušených křesťanských společenství. Oslovovala děti, ženy a muže – a dosud oslovuje povzbuzujícím svědectvím, že vzkríšený Ježíš skrze Ducha dál působí uprostřed lidí jako měnící a osvobozující síla. Vybraný oddíl ze 4. kapitoly spadá do většího celku 1,1 – 8,3 a jedná o dramatickém dění v křesťanské pospolitosti v Jeruzalémě. Její členové vytvářeli jednotu „jedné mysli a jednoho srdce“ (4,32). Ti, co bývali s Ježíšem – muži a ženy – ostatním vyprávěli, co o Ježíši věděli a co s ním prožívali, o jeho slovech a činech, cestě na kříž a velikonočním vítězství. Od Krista se jim otvíralo i nové pochopení Starého zákona. Spolu s tímto „apoštolským vyučováním, učením „zněly mezi nimi Boží chvály a modlitby“ (2,42.47). Rostla touha po sdílení. Jeruzalémští už déle nesnášeli nesdílení: nedostatek vedle nadbytku. Pod působením Ducha se rozpouštěl egoismus, který zatvrzuje srdce proti Bohu a bližním. Začali praktikovat konkrétní společenství: při stolování, v odívání a bydlení. Měli „všechno společně“ (2,44; 4,32), bez vnějších nařízení a paragrafů. Pavel mluví o rovnosti z vlastního rozhodnutí, ve vnitřní svobodě: 2 Kor 8,7-15 - o osvobození od starosti o příští den, o sebe (L 12,22-34; Mk 12,43-44).

„Duch svatý není přítelem pouhé niternosti. Mimo jiné má tu vlastnost, že vykonává jemný tlak na peněženku“ (Walter Luthi).

4. kapitola Skutků končí zmínkou o činu člena jeruzalémského sboru Josefa Barnabáše. Prodal své pole a peníze za ně dal sboru dispozici. Svou láskou a vírou v akci se stal příkladem a povzbuzením. -Ovšem biblické svědectví je i v tomto bodě zcela realistické. Nezastírá, že žít z evangelia je nesnadné a že lze osvobození k jednotě mysli a srdcí zradit. Do dané souvislosti patří i příběh manželů Ananiáše a Safiry (5,1 – 11). Nedokázali žít jen z Boží milosti; v bodě majetku selhali a ke svému selhání se neodvážili přiznat.

Aplikace, otázky pro rozhovor z Papuy Nové Guineje

1. Současné církve jsou obklopené společností soustředěnou na materiální vlastnictví a jeho hromadění. Jak můžeme ukazovat, že jsme v církvích jedním Kristovým tělem, jedné myslí a jednoho srdce?
2. V církevní pospolitosti bývají potřební členové. Jejich nedostatek může být emocionální, duchovní, tělesný nebo sociální. Jak nejlépe můžeme vyjádřit solidaritu těm, kdo se ocitli v některém z těchto nedostatků?
3. Nerovnoměrné rozdělení zdrojů a bohatství a stále se rozšiřující propast mezi těmi, "kdo mají a kdo nemají" převládá v Papui Nové Guineji jako jinde. Ovlivňuje často církevní práci. Lze dosáhnout navzdory těmto překážkám, aby se evangelizační práce dařila?
4. Ve společnosti a v církvích bývá často nespravedlnost a nerovnost všeho druhu. Jak se mohou ženy jakožto partnerky ve službě Ježíši stávat hybnou silou, aby se tvořilo prostředí pro spravedlnost, lásku a pokoj?

III. Římanům 12,3 - 12

Úvodem

List křesťanům a křesťankám v Římě napsal Pavel na konci své třetí misijní cesty, kolem roku 56 po Kr., za pobytu v Korintu. Církev v Římě dosud nemohl navštívit, i když si to velmi přál. Doufal, že ji navštíví na cestě do Španělska (1,8-15; 15,22-24). Řadu tamních věřících již znal a měl je rád. Po smrti císaře Klaudia (roku 54 po Kr.) se totiž mnozí židokřesťané vrátili pět z vyhnanství do Říma. Proto Ř 16,1-16 obsahuje Pavlovy pozdravy jemu dobře známým a drahým spolupracovníkům a spolupracovnicím ve službě Kristově. Tento soupis tvoří zajímavý doklad o dynamické, nehierarchické součinnosti žen a mužů ve vedení prvokřesťanských komunit, tj. ve zvěstování, vyučování, misii a praktické službě.

V době raného křesťanství slovo diakonie označovalo ve společnosti práci žen v domácnosti, také domácí práce otroků a otrokyň. Tyto zaopatřovací práce svobodní muži nedělali. Ježíš programaticky spojoval zaopatřovací práce s prací vedení (Mk 10,42-45; J 13,13-15: Ježíš myje nohy učedníkům a učednicím). Z této nové praxe vznikaly v prvokřesťanství konflikty. Apoštol Pavel zdůrazňoval, že všichni křesťanští muži a ženy dostávají charismata, dary Boží milosti. Protože sborové funkce pocházejí z téhož Ducha, je třeba hodnotit je všechny stejně vysoko a velmi si jich vážit (1 Kor 12; Ř 12). Doručovatelkou dopisu do Říma byla Foibé (podle Kralických Fében). Pavel ji sboru představuje a doporučuje jako „naši sestru, služebnici (řecky DIAKONOS) církve v Kenchrejích" poblíž Korintu (Ř 16,1-2). Obdobně charakterizuje sám sebe jako „diakona" – služebníka, Timotea, "našeho bra-

tra a Božho spolupracovníka v evangeliu Kristově", Epafra a Tychika i jiné (2 Kor 3,6; 1 Te 3,2; Kol 1,7; Kol 4,7). Foibé měla vedoucí postavení v místní pospolitosti. Ukazuje k tomu i termín představená, patronka (řecky PROSTATIS v Ř 16,3). Patrně znala obsah Pavlova listu do Říma a mohla jej v případě potřeby sestrám a bratrům vysvětlovat.

Smyslem dopisu bylo naléhavě dosvědčit Boží spravedlnost jako sílu, která věřícím umožňuje nový život. V tomto světle se apoštol zabývá konkrétními každodenními problémy. Ukazuje, jak mohou spolu žít a sdílet úkoly lidé židovského a nežidovského původu, chudí a výše postavení, muži a ženy. V římské říši všichni sdílejí zkušenost života, ve kterém se uplatňuje nadvláda jedněch nad druhými. Takové je „schéma", podoba tohoto věku (12,2). Boží Duch však dává lidem novou šanci. Nemusejí plavat s proudem. Mohou se ve vzájemné lásce přetvářet, nadále žít bez vylučování, diskriminace a vyvyšování jedněch nad druhými (12,3).

Tělo s mnoha údý

V Papui Nové Guineji existuje velká rozmanitost rasová, kulturní, sociální i náboženská. Je proto pro tamní obyvatele důležité, že v Kristu všichni tito všelijak různí lidé se mohou stávat jedním tělem.

Dary milosti (12,6-8)

Na prvním místě čteme o daru prorocké řeči, pravého slova v pravý čas, schopnosti vysvětlovat, jaké jednání odpovídá důvěře v Boha. Stejně významný je dar péče o druhé, náročný na výdrž a vyžadující podporu pochopení okolí. Dar vyučovat umožňuje, že se druzí mohou podílet na vědění. Právě vyučování v církvi nerozšiřuje jen vědomosti. Zasahuje i srdce, svědomí a vůli. Darem Ducha je také dar povzbuzovat a napomínat; také se sdílet. Ti muži a ženy, kteří vedou, mají tak činit „horlivě", se zanícením.

Sestry z Papuy Nové Guineje radí, na co třeba pamatovat, abychom svých obdarování užívali opravdu účinně:

* Poznejme, kdo jsme a co děláme nejlépe.

* Svá obdarování věnujme Boží službě a ne osobnímu úspěchu.

* Dávejme ochotně a z celého srdce a nic si neponechávejme z toho, co má sloužit v Boží službě.

Láska

* Má být bez přetvářky, bez postranních myšlenek. Jen ona smiřuje a uvnitř pospolitosti obnovuje porušené vztahy. Jsme voláni, abychom žili pro druhé, a tak se na určitém místě stávali odrazem lásky Kristovy.

* Autorky této biblické úvahy připomínají, že když se církev vyslovuje

proti určitému společenskému zlu, má být zřejmé, že jí jde o to, aby ve společnosti převládla Boží spravedlnost.

Aplikace, otázky pro rozhovor

1. Jak se mohou stávat křesťané, kteří tvoří Kristovo tělo, v dnešním světě viditelnými?
2. Určete ve vlastním kontextu situace, které potřebují Boží lásku, léčbu, posilu a péči.
3. Jakých strategií můžeme užít, abychom dosáhli potřebné lidi a mohli jim pomoci v nouzi sociální, duchovní, fyzické a mentální?
4. Jak mohou údy Kristova těla zakoušet Boží lásku a milost a předávat je druhým?

(Zpracovala Jana Opočenská)

